

BİL 362 Mikroişlemciler: Akış Denetim Komutları

Ahmet Burak Can

abc@hacettepe.edu.tr

JMP Komutu

■ JMP komutu, bir komut etiketine koşulsuz atlamayı sağlar.

■ Sözdizimi: **JMP** *hedef*

▶ $IP \leftarrow hedef$

■ Örnek:

```
top:
    .
    .
    jmp top
```

LOOP Komutu

- LOOP komutu sayılı bir döngü yaratır.
- Sözdizim: **LOOP hedef**
 - $CX \leftarrow CX - 1$ (kendiliğinden azalır)
 - CX sıfır değilse hedefe atla
- *Uygulama:*
 - Derleyici, *bir sonraki komutun ofseti* ile *hedef etiketin ofseti* arasındaki uzaklığı bayt olarak hesaplar (göreceli adres – “relative address”).
 - *Göreceli adresin ofseti IP değerine eklenir.*

LOOP Komutu: Örnek

Aşağıdaki döngü 5 + 4 + 3 + 2 + 1 tamsayılarının toplamını hesaplar.

ofset	makine kodu	kaynak kod
00000000	66 B8 0000	mov ax, 0
00000004	B9 00000005	mov ecx, 5
00000009	66 03 C1	L1: add ax, cx
0000000C	E2 FB	loop L1
0000000E		

Döngüden sonraki konum = 0000000E (sonraki komutun ofseti)

Mevcut konuma -5 (FBh) eklenerek 00000009 adresine atlanır:

$$00000009 \leftarrow 0000000E + FB$$

Alıştırma

AX'in son değeri nedir?

10

```
mov ax,6  
mov cx,4  
L1:  
inc ax  
loop L1
```

Döngü kaç kez çalışır?

4,294,967,296

```
mov cx,0  
X2:  
inc ax  
loop X2
```

İççe Döngü

Döngü içinde döngü oluşturmak istediğinizde, dış döngü sayacını saklayıp geri okumalısınız.

Aşağıdaki örnekte dış döngü 100 kez, iç döngü 20 kez işletilir.

```
.data
count DWORD ?
.code
    mov cx,100                ; dis dongu sayisini belirle
L1:
    mov count,cx              ; dis dongu sayisini sakla
    mov cx,20                 ; ic dongu sayisini belirle
L2: .
    .
    loop L2
    mov cx,count              ; dis dongu sayisini geri al
    loop L1
```

Örnek: Tamsayı Dizisini Toplamak

16-bit tamsayı dizisinin elemanlarını, dolaylı işlenen kullanarak toplayan Assembly programını yazın.

```
.data
intarray DW 100h,200h,300h,400h

.code
    mov di, OFFSET intarray      ; intarray adresi
    mov cx, 4                    ; dongu sayaci
    mov ax, 0                    ; ax yazmacini sifirla
L1:
    add ax, [di]                 ; tamsayiyi ekle
    add di, 2                    ; sonraki tamsayiyi goster
    loop L1                      ; CX = 0 olana kadar tekrar et
```

Örnek: Dizgiyi Kopyalamak

Aşağıdaki dizgiyi kaynaktan hedefe, dizinli işlenen kullanarak kopyalayan Assembly programını yazın.

```
.data
source  BYTE  "This is the source string",0
target  BYTE  sizeof source DUP(0)

.code
    mov     si,0                ; dizin yazmaci
    mov     cx, sizeof source   ; dongu sayaci
L1:
    mov     al, source[si]      ; kaynaktan karakteri al
    mov     target[si], al      ; karakteri hedefe yaz
    inc     si                  ; bir sonraki karaktere gec
    loop    L1                  ; tum dizgi icin tekrarla
```


Koşullu Atlama İfadeleri

Jcond Komutu

- Bir koşullu atlama komutu, belirli bir yazmaç veya bayrak koşulu sağlandığında etikete atlamayı sağlar.
- Örnekler:
 - JB, JC: Elde (“Carry”) bayrağı 1 ise etikete atlar.
 - JE, JZ: Sıfır (“Zero”) bayrağı 1 ise etikete atlar.
 - JS: İşaret (“Sign”) bayrağı 1 ise etikete atlar.
 - JNE, JNZ: Sıfır (“Zero”) bayrağı 0 ise etikete atlar.
 - JECXZ: ECX yazmacı 0 ise etikete atlar.

Bayraklara Özel Koşullu Atlamalar

Mnemonic	Description	Flags
JZ	Jump if zero	ZF = 1
JNZ	Jump if not zero	ZF = 0
JC	Jump if carry	CF = 1
JNC	Jump if not carry	CF = 0
JO	Jump if overflow	OF = 1
JNO	Jump if not overflow	OF = 0
JS	Jump if signed	SF = 1
JNS	Jump if not signed	SF = 0
JP	Jump if parity (even)	PF = 1
JNP	Jump if not parity (odd)	PF = 0

Eşitliğe Dayalı Koşullu Atlamalar

Mnemonic	Description
JE	Jump if equal (<i>leftOp = rightOp</i>)
JNE	Jump if not equal (<i>leftOp \neq rightOp</i>)
JCXZ	Jump if CX = 0
JECXZ	Jump if ECX = 0

İşaretsiz Karşılaştırmalara Dayalı Koşullu Atlamalar

Mnemonic	Description
JA	Jump if above (if $leftOp > rightOp$)
JNBE	Jump if not below or equal (same as JA)
JAЕ	Jump if above or equal (if $leftOp \geq rightOp$)
JNB	Jump if not below (same as JAЕ)
JB	Jump if below (if $leftOp < rightOp$)
JNAЕ	Jump if not above or equal (same as JB)
JBE	Jump if below or equal (if $leftOp \leq rightOp$)
JNA	Jump if not above (same as JBE)

İşaretli Karşılaştırmalara Dayalı Koşullu Atlamalar

Mnemonic	Description
JG	Jump if greater (if $leftOp > rightOp$)
JNLE	Jump if not less than or equal (same as JG)
JGE	Jump if greater than or equal (if $leftOp \geq rightOp$)
JNL	Jump if not less (same as JGE)
JL	Jump if less (if $leftOp < rightOp$)
JNGE	Jump if not greater than or equal (same as JL)
JLE	Jump if less than or equal (if $leftOp \leq rightOp$)
JNG	Jump if not greater (same as JLE)

Uygulamalar - 1

- Görev: İşaretsiz EAX, EBX'den büyükse etikete atla.

→ JA (“jump if above”)

```
cmp eax,ebx  
ja  Larger
```

- Görev: İşaretli EAX, EBX'den büyükse etikete atla.

→ JG (“jump if greater”)

```
cmp eax,ebx  
jg  Greater
```

Uygulamalar - 2

- İşaretsiz EAX, Val1'den küçük veya Val1'e eşitse etikete atla.

→ JBE ("jump if below or equal")

```
cmp eax,Val1  
jbe L1           ; küçük veya eşitse
```

- İşaretili EAX, Val1'den küçük veya Val1'e eşitse etikete atla.

→ JLE ("jump if less than or equal")

```
cmp eax,Val1  
jle L1
```


Uygulamalar - 3

- İşaretsiz AX'i BX ile karşılaştır ve büyük olanı "Large" veri etiketi ile gösterilen alana kopyala. → JNA ("jump if not above")

```
mov Large,bx
cmp ax,bx
jna Next
mov Large,ax
Next:
```

- İşaretili AX'i BX ile karşılaştır ve küçük olanı "Small" veri etiketi ile gösterilen alana kopyala. → JNL ("jump if not less")

```
mov Small,ax
cmp bx,ax
jnl Next
mov Small,bx
Next:
```

Uygulamalar - 4

- SI tarafından gösterilen bellek içeriği sıfıra eşitse L1 etiketine atla.
→ JE (“jump if equal”)

```
cmp WORD PTR [si],0  
je L1
```

- DI tarafından gösterilen çift-sözcük boyutundaki bellek içeriği çift sayı ise L2 etiketine atla.
→ JZ (“jump if zero”)

```
test DWORD PTR [di],1  
jz L2
```

Örnekler

```
mov edx,-1
cmp edx,0
jnl L5      ; atlama gerceklesmez
jnle L5     ; atlama gerceklesmez
jl  L1      ; atlama gerceklesir
```

```
mov bx,+34
cmp bx,-35
jng L5      ; atlama gerceklesmez
jnge L5     ; atlama gerceklesmez
jge L1      ; atlama gerceklesir
```

```
mov ecx,0
cmp ecx,0
jg  L5      ; atlama gerceklesmez
jnl L1      ; atlama gerceklesir
```

```
mov ecx,0
cmp ecx,0
jl  L5      ; atlama gerceklesmez
jng L1      ; atlama gerceklesir
```

Alıştırma

- Aşağıdaki üç işaretli tamsayıyı karşılaştırarak en küçüğünü AX yazmacına kopyalayan programı yazın.

```
.data
V1 WORD ?
V2 WORD ?
V3 WORD ?
```

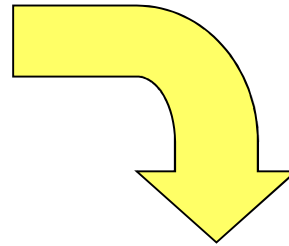
```
.code
main PROC
    mov ax,V1
    cmp ax,V2
    jbe L1
    mov ax,V2
L1: cmp ax,V3
    jbe L2
    mov ax,V3
L2:
main ENDP
END main
```

Örnek: Bir Diziyi Taramak

```
TITLE Bir Diziyi Taramak (DiziTara.asm)
; Bir diziyi icindeki ilk sifirdan farkli eleman icin tarar.
.data
intArray SWORD 0,0,0,0,1,20,35,-12,66,4,0
.code
main PROC
    mov bx, OFFSET intArray
    mov cx, LENGTHOF intArray
L1:
    cmp WORD PTR [bx],0           ; elemani sifirla karsilastir
    jnz found                     ; sifir degilse etikete etla
    add bx, 2                     ; bir sonraki elemana git
    loop L1                       ; donguye devam et
    jmp notFound                  ; dongu bittiyse eleman bulunamadi
found:
    mov ax,[bx]                   ; bulunan elemani ax yazmacina kopyala
    jmp quit                      ; bitir
notFound:
    mov eax,0                     ; eleman bulunamadi ise ax = 0
quit:
    .exit                         ; program sonu
main ENDP
END main
```

Blok-Yapılı IF Deyimleri

```
if( op1 == op2 )  
    X = 1;  
else  
    X = 2;
```

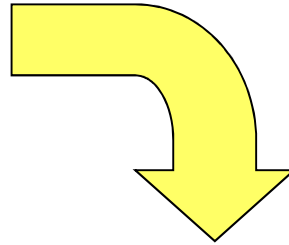


```
mov ax,op1  
cmp ax,op2  
jne L1  
mov X,1  
jmp L2  
L1: mov X,2  
L2:
```

Alıştırma - 1

Aşağıdaki kod bloğunu Assembly'de kodlayın.
(Tüm değerlerin işaretsiz olduğunu varsayın.)

```
if( ebx <= ecx )  
{  
    eax = 5;  
    edx = 6;  
}
```


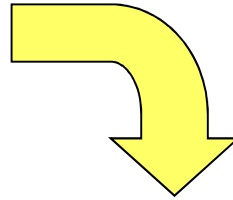
```
cmp ebx,ecx  
ja  next  
mov eax,5  
mov edx,6  
next:
```

Alıştırma - 2

Aşağıdaki kod bloğunu Assembly'de kodlayın.

(Tüm değerlerin 16-bit işaretli tamsayı olduğunu varsayın.)

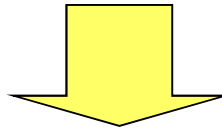
```
if( var1 <= var2 )  
    var3 = 10;  
else  
{  
    var3 = 6;  
    var4 = 7;  
}
```



```
mov ax,var1  
cmp ax,var2  
jle L1  
mov var3,6  
mov var4,7  
jmp L2  
L1: mov var3,10  
L2:
```


AND ile Birleştirilen İfadeler - 1

```
if (a1 > b1) AND (b1 > c1)  
    X = 1;
```



```
    cmp al,b1                ; ilk ifade...  
    ja  L1  
    jmp next  
L1:                               ;  
    cmp bl,cl                ; ikinci ifade...  
    ja  L2  
    jmp next  
L2:                               ; her ikisi dogru ise  
    mov X,1                  ; X = 1  
next:
```

AND ile Birleştirilen İfadeler - 2

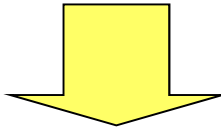
```
if (a1 > b1) AND (b1 > c1)  
    X = 1;
```

Aşağıdaki çözüm %29 oranında az kod kullanır.

```
    cmp al,b1                ; ilk ifade...  
    jbe next                ; yanlıssa çık  
    cmp bl,cl                ; ikinci ifade...  
    jbe next                ; yanlıssa çık  
    mov X,1                 ; her ikisi doğru ise  
next:
```

OR ile Birleştirilen İfadeler

```
if (a1 > b1) OR (b1 > c1)
    X = 1;
```



```
    cmp al,b1                ; AL > BL?
    ja  L1                   ; evet
    cmp bl,cl                ; hayir: BL > CL?
    jbe next                 ; hayir: sonraki komutu atla
L1: mov X,1                   ; X = 1
next:
```

WHILE Döngüsü

WHILE döngüsü, IF deyimini izleyen döngü gövdesi ve döngünün başına koşulsuz atlama ile kodlanır.

Örnek:

```
while( ax < bx)
    ax = ax + 1;
```

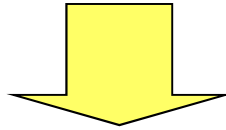
Bir çözüm:

```
top: cmp ax,bx                ; döngü kosulunu kontrol et
    jae next                  ; yanlis ise döngüden çık
    inc ax                    ; döngünün gövdesi
    jmp top                   ; döngüyü tekrar et
next:
```

Alıştırma

Aşağıdaki döngüyü 16-bit tamsayıları kullanarak kodlayın.

```
while( bx <= val1)
{
    bx = bx + 5;
    val1 = val1 - 1
}
```



```
top: cmp bx,val1          ; döngü kosuulunu kontrol et
     ja  next             ; yanlis ise döngüden çık
     add bx,5              ; döngü gövdesi
     dec val1
     jmp top               ; döngüyü tekrarla
next:
```